



KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI



UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY



Ocenianie i motywowanie ucznia z trudnościami – szanse i pułapki



*„Tak naprawdę o karierze życiowej decyduje to,
co potrafimy, a nie to, czego nie umiemy.
To niesłychanie ważna konkluzja - zgoła strategiczna
dla budowania systemów oceniania, dla przyjmowania
strategii pedagogicznych. To także powód do
uruchamiania w szkołach mechanizmów promocji
sukcesu ucznia. I sukcesu nauczyciela.”*

W: K.Stróżyński- **Ocenianie szkolne dzisiaj**. PWN Warszawa 2003; str.35



Ocenianie-

„Proces wyrażania opinii o uczniach za pomocą stopni lub ocen opisowych, zarówno sporadycznie, jak i co kwartał lub przy końcu roku szkolnego.” (W. Okoń)

Diagnoza postępów ucznia w procesie kształcenia

„jasny obraz tego, czego dzieci nie umieją i dlaczego nie umieją oraz jakie błędy sam (nauczyciel) popełnia” (D. Fontana)



KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI



UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY



Ocenianie jest częścią procesu kształcenia. Jest instrumentem dynamizującym procesy uczenia się, pod warunkiem, że motywuje ucznia do pracy, wspomaga i ukierunkowuje jego rozwój.



Funkcje oceniania

- Diagnostyczna
- Kształująca
- Informacyjna
- Selekcyjna
- Klasyfikująca
- Różnicująca
- Wspierająca
- Restrykcyjna



KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI



UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY



Obraz osiągnięć ucznia tworzą:

- ocenie wewnątrzszkolne
- ocenie zewnętrzne
- konteksty kształcenia



Uwarunkowania osiągnięć edukacyjnych ucznia (konteksty kształcenia)

1.związane z uczniem: stan zdrowia, specyficzne trudności w uczeniu się, dojazdy do szkoły, motywacja i zaangażowanie w uczenie się, uzdolnienia, zainteresowania, samoocena, aspiracje edukacyjne uczniów, sukcesy w uczeniu się, trudności w uczeniu się, wyniki sprawdzianu, egzaminu, stopnie z wybranych przedmiotów na świadectwie,

2.związane z rodziną ucznia: wykształcenie rodziców, aspiracje edukacyjne rodziny, środowisko, w którym żyje uczeń, warunki do uczenia się w domu, status materialny rodziny i styl funkcjonowania rodziny,

3.związane ze szkołą: baza materialna szkoły, potencjał zespołu nauczycielskiego, organizacja pracy szkoły, metody pracy dydaktycznej, satysfakcja z przeprowadzonego naboru, planowanie pracy w klasach pierwszych, współpraca z rodzicami i innymi partnerami szkoły.



Oczekiwania rodzica i ucznia aby ocena:

1. rzetelnie odzwierciedlała umiejętności i wiadomości,
2. motywowała do pracy,
3. sprawiedliwie uwzględniała wysiłek dziecka w stosunku do innych uczniów w klasie,
4. czasami była wypadkową nie tylko wiedzy i umiejętności, ale także sytuacji życiowej dziecka,
5. **dawała gwarancje nabytych kompetencji** z przedmiotu i w wypadku np. egzaminów zewnętrznych potwierdzała się



Pułapki oceniania szkolnego

1. Efekt pierwszeństwa – pierwsze wrażenie
2. Efekt świeżości – ostatnie wrażenie.
3. Efekt kontrastu – to, co silnie odróżnia.
4. Efekt kontekstu – świeżość i kontrast.
5. Efekt aureoli – etykieta prymusa.
6. Efekt diabelski – przeciwny.
7. Efekty kulturowe – efekt płci, efekt etniczny.
8. Efekt nastroju.
9. Efekt ostrożności.
10. Efekt pośpiechu.



Ocenianie jako sztuka gromadzenia informacji o uczniu

- każdy uczeń może demonstrować swoją wiedzę i umiejętności różnymi metodami, różnymi drogami i w różny sposób, mając prawo do wyboru swojej własnej drogi.
- uczniowie mają różne doświadczenie środowiskowe, kulturowe, etniczne i socjalne, które mogą mieć znaczący wpływ na rozumienie problemów, ich rozwiązywanie i uzasadnianie,
- wyniki procesu oceniania powinny motywować uczniów do uczenia się na wyższych poziomach; ocenianie powinno dostarczyć informacji o tym, czego uczeń się już nauczył, i o tym, czego powinien się uczyć w najbliższej przyszłości, żeby podnieść swe kompetencje,
- wszystkie osoby biorące udział w procesie oceniania powinny umieć zinterpretować jego wyniki (w różnych kontekstach), oceniać efektywność nauczania i zaplanować działania na przyszłość.



CO OCENIAMY?

- wiadomości
- umiejętności
- to, co uczeń umie
- **to, czego nauczyliśmy**



ISTOTA OCENIANIA WSPIERAJĄCEGO ROZWÓJ UCZNIĄ

- ocenianie sformułowane w sposób życzliwy dla ucznia
- z zastosowaniem kodu pozytywnego
- z pierwszeństwem zalet
- **zawierające wskazówki do dalszej pracy**



Sprawdzanie

może spełnić funkcję twórczą w przypadku, kiedy informacją zwrotną dla **ucznia i nauczyciela**

nie jest jedynie ocena, lecz wskazanie na to, co jest zrobione dobrze, a co źle i co wymaga jeszcze nauki, aby wyniki były lepsze.



KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI



UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY



Bez względu na to, **ile niepowodzeń** ktoś **miał w przeszłości**, bez względu na jego pochodzenie, kulturę czy poziom ekonomiczny, **nie będzie mu się wiodło**, **o ile nie zdoła odnieść pierwszego sukcesu** w jakiejś ważnej sferze swego życia.



Ocenianie kształtujące- wspomagające uczenie się

- jest elementem planowania procesu nauczania/uczenia się
- koncentruje się na tym, w jaki sposób uczniowie się uczą
- jest centralnym punktem procesu dydaktycznego
- jest kluczową umiejętnością dydaktyczną
- ma oddziaływać emocjonalnie
- wpływa na motywację ucznia
- kieruje uwagę na cele nauczanie i kryteria sprawdzania
- pomaga uczniom dowiedzieć się jak poprawić wyniki
- wspomaga samoocenę
- odnosi się do wszystkich kategorii osiągnięć



Ocenianie – proces diagnozowania, gromadzenia informacji, ich wartościowania i interpretowania.

Ocenianie – nieodłączna część procesu uczenia się i nauczania, służąca wspieraniu uczniów i ich motywowaniu

Każdy człowiek, który podejmuje trud uczenia się potrzebuje **INFORMACJI ZWROTNEJ** o swoich osiągnięcia i czynionych postępach



KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI



UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY



Argumenty przeciwko szkolnym stopniom:

Żaden inny czynnik nie przyczynia się tak bardzo do niszczenia poczucia własnej wartości ucznia, jak złe świadectwo

Zachęcanie do przyjęcia pozytywnej postawy wobec samego siebie w atmosferze podporządkowania i nierówności, to propozycja, która ma małe szanse powodzenia



Proces uczenia się może rozwijać się jedynie w atmosferze zaufania i wsparcia, a stawianie stopni wprowadza konflikty i podejrzliwość;

Sprzyja oszukiwaniu, by osiągnąć ocenę i prześcignąć innych za wszelką cenę ;

Stopnie segregują uczniów w sztuczny sposób na grupy różniące się umiejętnościami i uzdolnieniami, co z czasem staje się podstawą stereotypów i uprzedzeń społecznych;



KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI



UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY



MOTYWACJA DO UCZENIA LUB NIEUCZENIA SIĘ

**ZALEŻY OD DOMINUJĄCEGO W: KLASIE, SZKOLE,
SYSTEMIE OŚWIATOWYM**

SYSTEMU BODŹCÓW



KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI



UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY



Rodzaje motywacji uczniowskich

„Po co chodzisz do szkoły?”



Cele uczniów wg Allena

„ uczniowie kierują się dwoma celami:

życiem towarzyskim i uzyskaniem zadowalającej oceny.

Stosowali oni sześć strategii:

odkryj, czego żąda nauczyciel; baw się dobrze;

daj nauczycielowi, na czym mu zależy;

zminimalizuj wysiłek; zmniejsz nudę; unikaj kłopotów.”

(Kruszewski K., 45minut. Prawie cała historia pewnej lekcji. Warszawa, 1993, PWN,s.113)



NEGATYWNE IMPULSY wśród dzieci i młodzieży obniżające motywację do nauki:

- ✓ monotonia, nuda, mało metod aktywizujących
- ✓ ignorowanie systemu, który ich zdaniem nie uczy niczego przydatnego w życiu (a dobrze płatna praca w Anglii, Irlandii...)
- ✓ unikanie porażki przez wycofanie się z uczestnictwa w zajęciach
- ✓ brak zgody na ocenianie na podstawie wyselekcjonowanych zdolności i umiejętności
- ✓ nie akceptacja podejścia polegającego na zastraszaniu



Strategie zwiększające motywację do nauki:

Nagradzanie wysiłków ucznia mających na celu **samodoskonalenie**, a nie wygrywanie z innymi **praca** a nie wyolbrzymianie własnych zdolności;

Nagradzanie ciekawości i dążenia do poszukiwania nowych informacji

kreatywność a nie podporządkowanie



Zadania na dziś... i jutro:

Zastąpić rywalizację ucznia z innymi
przez jego konfrontację z zadaniem

Nauczyć się uczyć w sposób
najkorzystniejszy dla (potencjału) ucznia



KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI



UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY



Ocenianie Kształtujące przesłanie

*Budzenie motywacji wewnętrznej i wspieranie pełniejszego rozwoju
poprzez czynienie ucznia odpowiedzialnym za proces uczenia się*



Ocenianie Kształtujące

Nauczyciel może w trakcie oceniania wiele zrobić, aby zwiększyć samoocenę ucznia przez co wpływa na jego motywacje do nauki.



KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI



UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY



Ocenianie kształtujące (O.K.)

Ocenianie kształtujące to częste, interaktywne ocenianie postępów ucznia i uzyskanego przez niego zrozumienia materiału, tak by móc określić, jak uczeń ma się dalej uczyć i jak najlepiej go nauczać.



Pięć etapów

wprowadzania O.K.

ETAP I: Zapewnienie równego dostępu do nagród

ETAP II: Nagradzanie osiągnięć i ciekawości

ETAP III: Docenianie wielu różnych umiejętności

ETAP IV: Oferowanie alternatywnych motywacji

ETAP V: Proponowanie zadań angażujących uczestników (np. przez współpracę)



*„Jeśli dasz człowiekowi rybę, dasz mu
jedzenie na jeden dzień.
Jeżeli nauczysz go łowić ryby, dasz mu
strawę na całe życie”*



- Cele O.K.
- Elementy O.K.
- Korzyści i bariery dla stosujących O.K.



Cele

Oceniania Kształującego

Zrozumienie negatywnych skutków nauczania w systemie wyścigu umiejętności

Uświadomienie konieczności analizy słabych osiągnięć uczniowskich w kontekście różnych metod i sposobów nauczania oraz kryteriów oceniania



Zrozumienie, w jaki sposób można stosować oceny i inne wymierne bodźce do wykształcania w uczniach pozytywnej motywacji do uczenia się

Ukazanie możliwości tkwiących w zasadach i technikach O.K. dla modyfikacji warunków uczenia się i wzbudzania motywacji wewnętrznej



Elementy O.K.

- 1. Planowanie i sprawdzanie realizacji celów**
- 2. Techniki zadawania pytań**
- 3. Informacja zwrotna jako narzędzie wspierania uczenia się (ograniczenie roli stopnia)**
- 4. Ocena koleżeńska i samoocena w praktyce szkolnej**
- 5. Uczenie się we współpracy**
- 6. Kształtujące wykorzystanie sprawdzianów podsumowujących/ portfolio**



Cele uczenia się

Cele dydaktyczne: **UMIEĆ**

wiara w sens pracy, poszukiwanie pomocy, życzliwa współpraca

Cele popisowe: **WYKONAĆ**

Rywalizacja, troska o własny prestiż, dobór zadań pod kątem łatwiejszego sukcesu, ukrywanie trudności, niewłaściwe dydaktyczne metody



Budowanie struktury celów

Wyodrębnienie celów bezpośrednich,
określenie ich hierarchii oraz kolejności realizacji
w przypadku zadania, np.

- A. Przygotuj recytację wybranego wiersza
- B. Rozwiąż zadanie z treścią z geometrii



A. Cele bezpośrednie

1. Rozumienie wiersza
2. Interpretacja czytana
3. Opanowanie pamięciowe

B. Cele bezpośrednie

1. Zrozumienie treści
2. Wykonanie rysunku pomocniczego
3. Oznaczenie niewiadomych
4. Obliczenie wartości niewiadomych
5. Interpretacja wyniku zgodnie z treścią zadania



od celu nauczyciela do celu ucznia

cel nauczyciela



cel ucznia

Stawianie celów



Kryteria
rodzaj sprawdzanych czynności ucznia



Wymagania
stopień opanowania danej czynności



osiągnięcia



Ich określenie umożliwia nauczycielowi sprawdzenie stopnia realizacji celów, porządkuje i hierarchizuje czynności ucznia



Bilans korzyści i kosztów stawiania celów wg zasad OK.

Korzyści

NAUCZYCIEL

- wie po co naucza,
- ułatwia sobie planowanie nauczania
- upraszcza dydaktykę dzięki zmotywowaniu uczniów
- upraszcza sprawdzanie i ocenianie
- uwiarygodnia się w oczach ucznia, bo określa jasne reguły

UCZEŃ

- uzyskuje motywację, bo wie po co się uczy
- może się rozwijać przez stawianie własnych celów, powiązanych z lekcyjnymi
- nabywa poczucia odpowiedzialności za to, co robi
- określa drogę do sukcesu

koszty/straty

NAUCZYCIEL

- jest związany i dyscyplinowany własnymi zobowiązaniami
- ponosi trud wielokrotnej selekcji celów i wymagań
- ponosi trud dokumentowania każdej lekcji
- traci władzę nad uczniem
- musi zabiegać o akceptacje uczniów

UCZEŃ

- musi wziąć większą odpowiedzialność za efekty uczenia się
- musi akceptować wymagania
- musi skutecznie komunikować się z nauczycielem
- musi zmusić się do samodyscypliny



Motywacja uczniów zwiększa się, gdy postrzegają zadanie dydaktyczne jako:

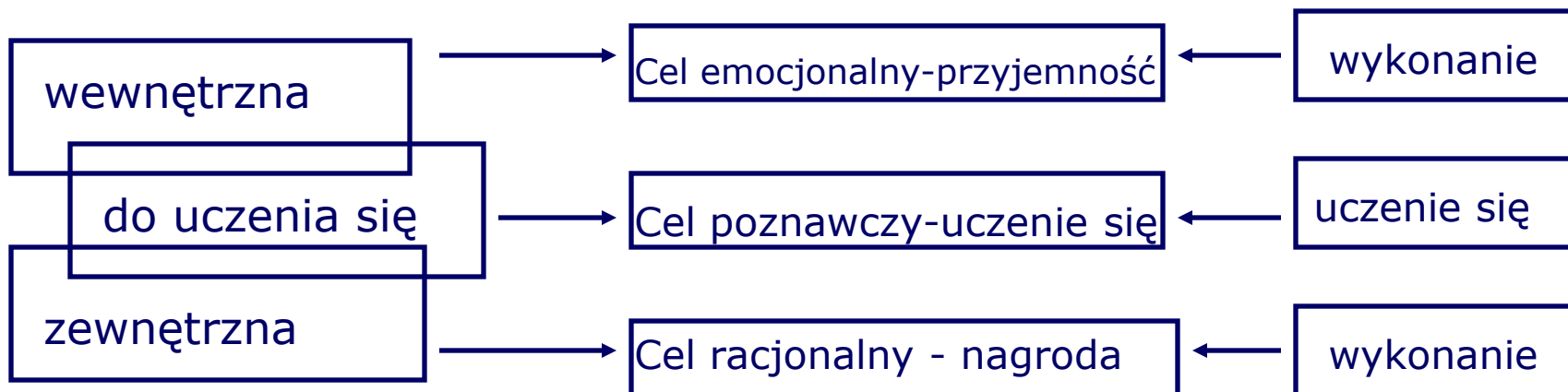
Bezpośrednio lub pośrednio związane z osobistymi potrzebami, zainteresowaniami i priorytetami

Mające właściwy poziom trudności, tak, że można liczyć na wykonanie zadania



Rodzaje motywacji w szkole

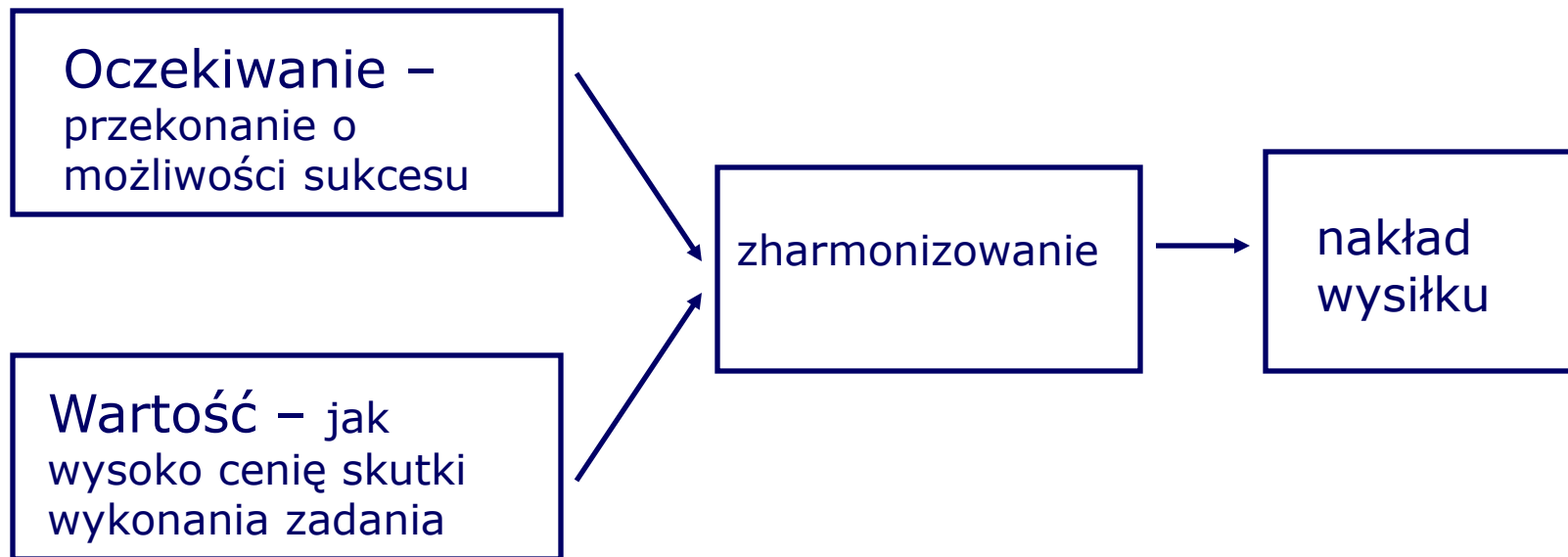
czynność



Klemens Stróżyński - Ocenianie kształtujące-CODN 2008/9

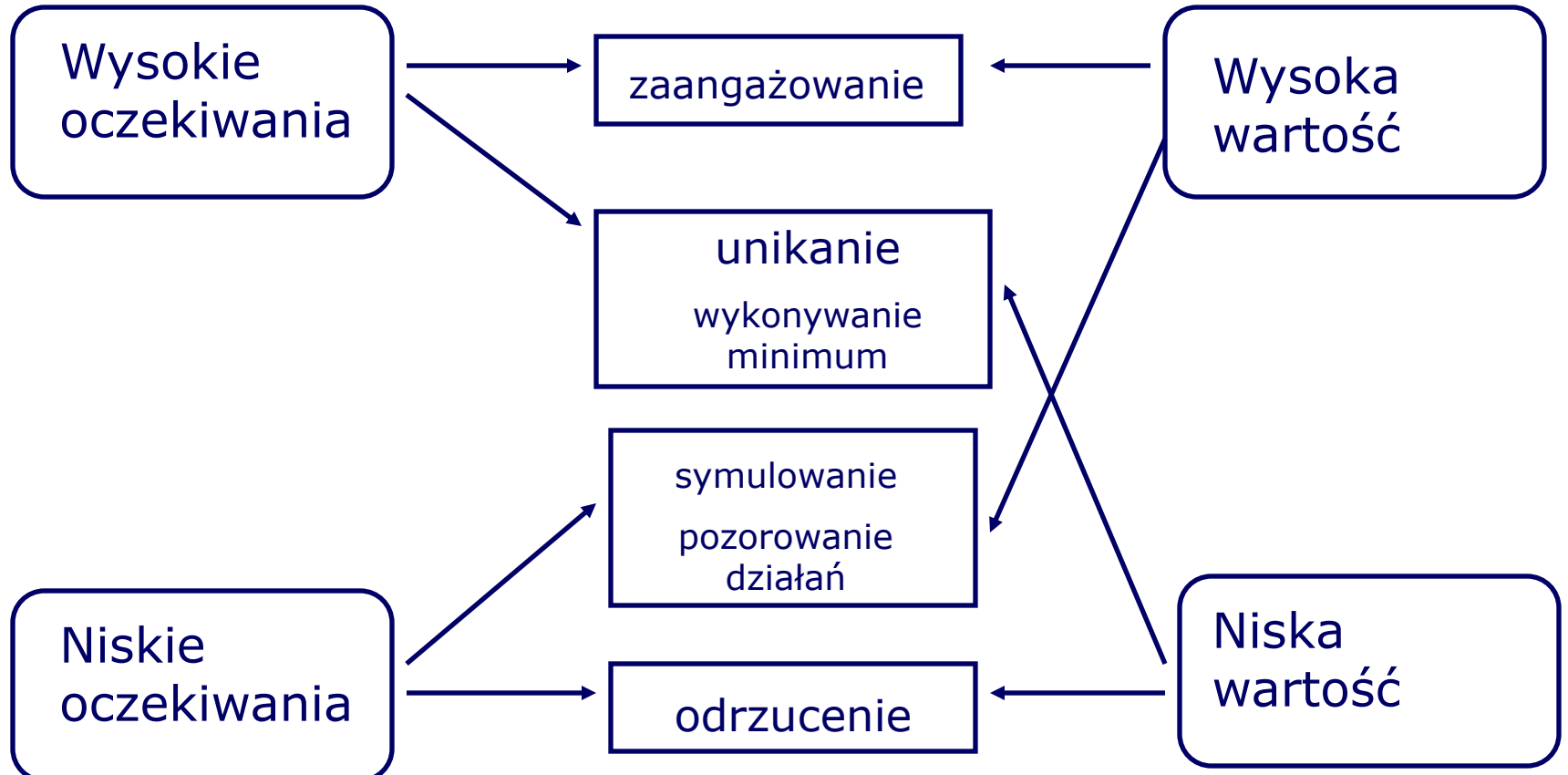


Model oczekiwanie – wartość : 1





Model oczekiwanie - wartość : 2



Klemens Stróżyński - Ocenianie kształtujące-CODN 2008



Samocena

Niska/ wysoka, samoakceptacja / samoodtrącenie, poczucie własnej wartości a samorealizacja i wyrażanie szacunku dla innych

Znaczenie wiedzy ukrytej w kształtowaniu adekwatnej samooceny

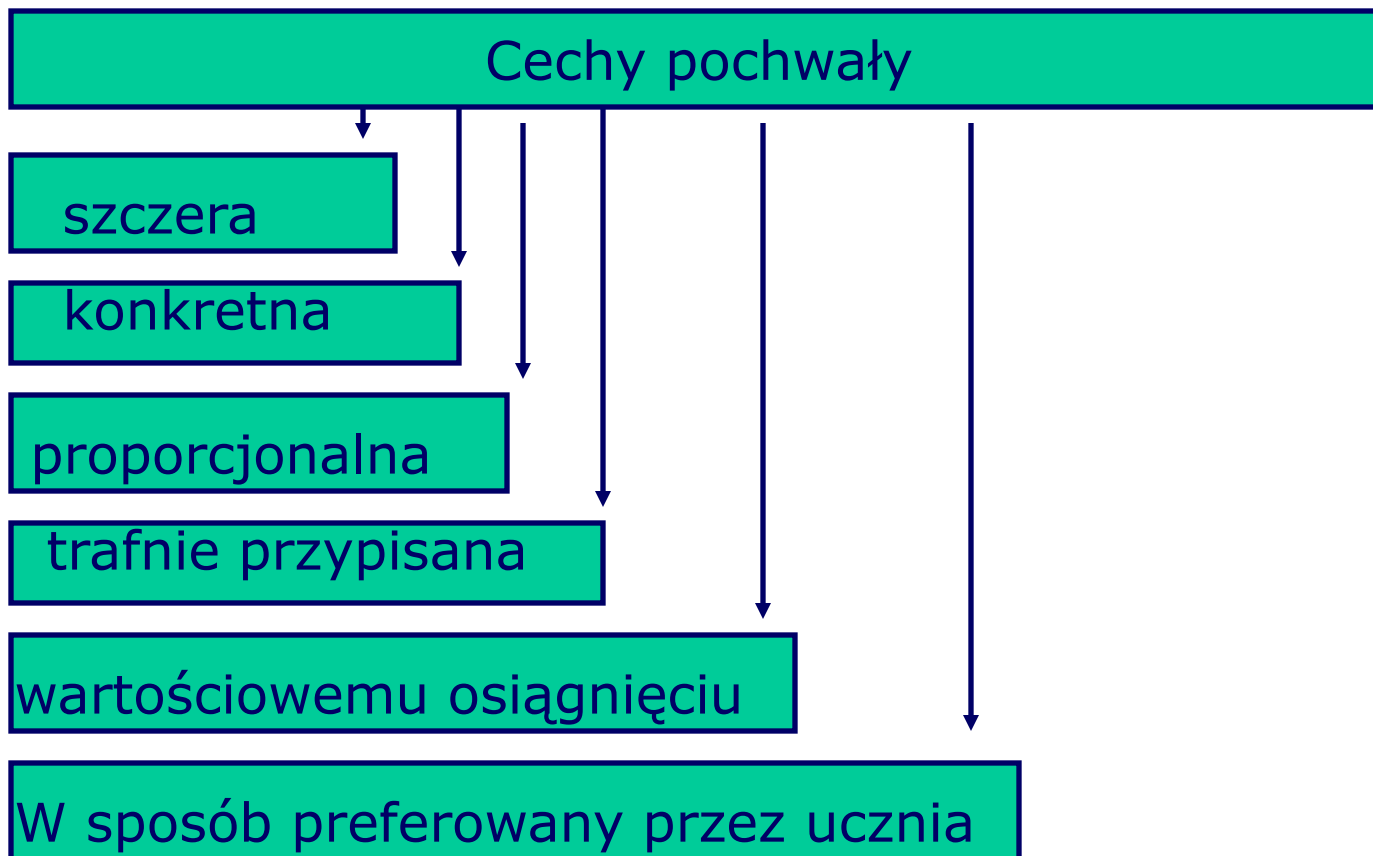
Przykładowe elementy lekcji:

*samocena wg „sygnalizacji świetlnej” (**zielony**, **żółty**, **czzerwony** w zależności od kryteriów)

*„głosowanie”: - Ile osób ma jeszcze pytania?

- Ile osób jest gotowych przejść dalej (do nowego tematu)?

- Ile osób zgadza się z (Kasią...)?





KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI



UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY



Jak pracować na lekcji, aby
uczeń czuł się bezpiecznie,
aby nie bał się oceny?

Jakimi sposobami umożliwić
uczniowi dodatnia samoocenę?



KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI



UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY



Dziękuję za uwagę.